

حکمت

تفسیر ادبی عرفانی قرآن مجید
خواجہ عبدال... انصاری

دنیا به نام خدا خوش است و عقبی به عفو او و بهشت به دیدار او. در دنیا اگر نه پیغام و نام خدا بودی، بنده را چه جای منزل بودی و در عقبی اگر نه عفو و کرمش بودی، کار بنده مشکل بودی. در بهشت اگر نه دیدار دل افروز او بودی شادی درویش به چه بودی؟

ویژگی‌های یک محتوای تصویری مناسب کودک چیست؟

رژیم رسانه‌ای خانواده

بارداری تغییرات بسیاری را در روح و جسم زنان ایجاد می‌کند، اعضای از بدن شروع به درد یا اظهار وجود می‌کنند که تا قبل از آن، مادر حتی وجودشان را حس نکرده بود. دامنه این تغییرات به پدر آینده هم می‌رسد. آنها به مسائلی فکر می‌کنند که پیش از آن از وجودش بی‌اطلاع بودند. این تغییرات با حضور کودک پررنگ‌تر می‌شود، بسیاری از روال‌های ساده و انتخاب‌های سریع تبدیل به بزرگ‌ترین چالش می‌شود، مانند انتخاب یک فیلم مناسب خانوادگی. گاهی حتی این انتخاب امکان‌پذیر نیست، چون دیدن محتوای تصویری برای کودک زیر دو سال ممنوع است. پس از آن هم محتوای مناسب کودکان بالای دو سال نیاز به انتخاب و در نظر گرفتن ویژگی‌های بسیاری دارد. رژیم رسانه‌ای خانواده با حضور کودک به طور کلی متفاوت می‌شود. این هفته بیشتر به ویژگی‌هایی می‌پردازیم که در انتخاب یک محتوای تصویری مناسب سن و روحیه کودک باید در نظر گرفته شود.

زهرا صالحی‌نیا

کارشناس سواد رسانه

۵ فرم

بدیهی است که دیدن کمی تلویزیون به کودک آسیب جدی نمی‌زند اما در سن زیر دو سال استفاده زیاد از صفحات نمایش می‌تواند آسیب جدی به رشد شناختی، جسمی و عاطفی نوزاد و کودک نوپا وارد کند. در سه سال نخست زندگی، مغز بیشترین رشد خود را خواهد داشت. مواجهه با تجربه‌های واقعی و لمسی، شناخت کودک را از دنیای پیرامونش شکل می‌دهد. لمس و درک وقایع با سرعت طبیعی آنها یکی از مهم‌ترین مسائلی است که باید به آن توجه کرد. سرعت حرکت یک تصویر متحرک به طور میانگین ۲۴ فریم در یک ثانیه است و این سرعت برای پردازش مغز یک کودک سرعت بالایی است، محرک‌های رنگ و صدا را نیز به این تصاویر اضافه کنید. در مقایسه با زندگی طبیعی، تصاویر متحرک سرعت بالاتری دارند، مثلاً اگر کودک پیش از دیدن حرکت یک گربه یا سگ و لمس و درک این موجود زنده، تصاویر متحرکی از آنها در قالب انیمیشن ببیند در واقع بینش نخستین او نسبت به این موجود شکل می‌گیرد و وقتی در واقعیت با آن موجود مواجه شود سرعت پایین‌تر روال زندگی ممکن است برای او ملال‌آور باشد. البته ما تمام پدیده‌ها را نمی‌توانیم پیش از دیدن در دنیای تصاویر در دنیای واقعی به کودک نشان دهیم، اما بهترین پیشنهاد این است که ابتدا کودک درک نسبی از روال زندگی دنیای حقیقی داشته باشد سپس وارد دنیای تصاویر متحرک شود.

نسبت رشد مغزی و عاطفی کودک وقتی حسگرهای لمسی و بویایی و چشایی اش به کار می‌افتد قابل‌مقایسه با زمانی نیست که کودک تنها از راه چشم با یک پدیده مواجه می‌شود. در انتخاب نخستین تصاویر متحرکی که کودک با آنها مواجه می‌شود، اصل سادگی در تصاویر و رنگ‌ها و سرعت حرکت را در نظر بگیرید، ممکن است کودک در مواجهه با رنگ‌ها و تغییرات تصویر هیجان زده شود؛ اما همین هیجان نیز احساسی لحظه‌ای و کاذب است. بهتر است سیر محتوای تصویری مورد استفاده کودک از مواردی با اشکال ساده، سرعت پایین، رنگ‌های محدود و کم‌گفت‌وگو آغاز شود و در شیب ملایمی به سمت بیشتر شدن این معیارها پیش رود.

۵ زمان

به طور کلی برای فرد بالغ توصیه می‌شود در طول روز تنها دو ساعت از تلفن همراه و تلویزیون استفاده کند، اما آیا در حال حاضر ممکن است؟ دانستن این اصل برای این نیست که ما دچار عذاب وجدان شویم. بلکه دانستن و پذیرش واقعیت باعث می‌شود به شرایط بیشتر مسلط باشیم. ما به سبب شرایط زندگی نمی‌توانیم این توصیه ایده‌آل را اجرا کنیم اما با دانستنش می‌توانیم آسیب‌های آن را کمتر کنیم. برای کودکان زیر دو سال نیز این زمان صفر است و تا ۱۸ سالگی به ماکزیمم دو ساعت می‌رسد. این شیب کند و آرام از روزی چند دقیقه آغاز می‌شود. در نظر داشته باشید برنامه‌های کودکان کوتاه هستند و از نظر شخصیت‌پردازی، گره و داستان با آثار بزرگسال تفاوت دارند. همچنین در انتخاب محتوای تصویری برای کودکان در سال‌های نخست و پیش از درخواست کودک، اصل تنوع‌طلبی مسأله جدی نیست. کودک می‌تواند چند بار یک قسمت از یک انیمیشن را بدون اعتراض به تکراری بودن ببیند، تکرار در سنین زیر شش سال برای کودکان حسی از امنیت به همراه دارد؛ چرا که با مسأله جدیدی مواجه نیستند و می‌توانند مسیر را به خوبی حدس بزنند. والدین با دادن محتوای تصویری متنوع در واقع این حس را پیش از موعد در کودک بیدار می‌کنند و برای مدیریت آن به زحمت فراوانی می‌افتند.

۵ محتوا

محتوای مناسب هر کودک می‌تواند متفاوت باشد، اما در نخستین مواجهه داستان‌هایی با هیجان پایین و گره کمتر برای کودکان مناسب‌تر است. کودکان در تجربه‌های ابتدایی شنیدن داستان دنبال چرا و چطور نیستند بلکه بیشتر به دنبال شخصیت هستند و سوال‌هایی از این دست که «مامانش کجا بود؟ باباش کجا بود؟» گره‌های پشت هم در یک انیمیشن می‌تواند کودک را دچار نگرانی و هیجان کند، در هر قسمت او باید با یک مسأله مواجه شود. بیشتر شدن میزان چالش‌ها تنها باعث سردرگمی کودک می‌شود، چون مغزش هنوز توانایی پردازش چند مسأله با هم را ندارد و این گره‌ها بیشتر حس امنیت کودک را مختل می‌کند.

پیش از هفت‌سالگی کودکان هنوز قابلیت تفکر انتزاعی را ندارند، به همین علت در انتخاب محتوای مناسب سن‌شان این مسأله را در نظر داشته باشید، مفاهیمی چون خدا، فرشتگان، داستان‌های جن و پریان، غول‌های افسانه‌ای از منظر کودک قابل‌درک نیستند و پیش‌زمینه‌ای نادرست در ذهنش ایجاد می‌کنند. ممکن است سوالات و ابهاماتی هم برای او به وجود بیاورند که شما نتوانید پاسخی متناسب با درک کودک به او بدهید. در بررسی محتوای تصویری کلیشه‌های ذهنی را نیز در نظر بگیرید، مفاهیمی چون مصرف‌گرایی، نژادپرستی و کلیشه‌های جنسیتی را بررسی کنید. حواستان باشد با توجه به تغییرات فرهنگی که در جهان رخ داده ممکن است اشاره‌های غیرمستقیم و گاه مستقیمی به تفکرات مثلاً همجنس‌گرایان وجود داشته باشد. این اشارات زمینه‌ای است برای چیزهایی که در آثار مربوط به نوجوانان به صورت مستقیم به آنها اشاره می‌شود.

۵ خانواده

این اصل مهم را همیشه به خاطر داشته باشید، با وجود بررسی علمی و روان‌شناسی دقیق محتوای تصویری، با در نظر گرفتن رتبه‌بندی‌های سنی رسمی، با تایید کارشناس و مشاور امین و حرفه‌ای باز هم این شما هستید که تصمیم نهایی را می‌گیرید. والدین به عنوان نزدیک‌ترین افراد به کودک بیشترین شناخت را نسبت به نیازها و همچنین ویژگی‌های شخصی کودک دارند. والد با در نظر گرفتن نگرانی، علاقه‌مندی‌ها، ترس‌ها و توجه به سوال‌های شخصی فرزندش باید آخرین و مهم‌ترین فیلتر بررسی یک محتوای تصویری باشد. گاهی ممکن است یک محصول تمام ویژگی‌های ذکر شده در بالا را داشته باشد و حتی نظرات مثبتی از خانواده‌های دیگر برای آن شنیده باشید، اما لزوماً آن محتوا مناسب فرزند شما نیست. هر کودک ساختار روحی و علاقه‌مندی و پیچیدگی‌های احساسی متفاوتی دارد و در نتیجه مواجهه‌اش با یک اثر با کودک دیگر متفاوت است. همان‌طور که در دانه غذایی و نیازهای جسمی مرتبط با تغذیه برای هر فرد سلیقه متفاوتی قائل هستیم در زمینه تغذیه روحی نیز باید سلیقه، علاقه‌مندی، انتخاب و نیاز کودک را در نظر بگیریم و فراموش نکنیم که والدین آگاه‌ترین فرد نسبت به سلامت جسم و روح کودک هستند.

